

Bokhyøret

– Blødmer, raljeri og harseleri

Tittel: Ordbok for underklassen – Slå tilbake mot byråkratispråk og nyord fra næringslivet.

Forfattere: Arne Klyve og Jon Severud

Med forord av Morten Strøksnes

Spartacus forlag AS (ISBN 978-82-430-0707-9). 125 sider.

Anmeldt av: Odd Gunnar Skagestad

– Blødmer, raljering og harselering

Tittel: Ordbok for underklassen – *Slå tilbake mot byråkratispråk og nyord fra næringslivet.*

Forfattere: Arne Klyve og Jon Severud

Med forord av Morten Strøksnes

Spartacus forlag AS (ISBN 978-82-430-0707-9). 125 sider.

Anmeldt av: Odd Gunnar Skagestad

Den største reformen i norsk statsforvaltning i det 20. århundre var overgangen fra regelstyring til målstyring. Reformen ble gjennomført omkring 1990, så å si uten offentlig debatt. Dermed kom også fenomenet «New Public Management» (NPM) inn i den norske virkelighet. *Ordbok for underklassen* handler om hvordan NPM forsyner det norske språk – fremfor alt byråkratispråket, slik det blant annet arter seg innen forskning, utdanning og helsevesen – med nyord fra næringslivet. Ikke oppløftende, elegante, kjekke eller spennende ord, nei – her handler det om de mest åndsforlatte, irriterende og tvers igjennom krøketete ord som tenkes kan. Ord så ubehjelpelige at de virker helt meningsløse. Men Klyve og Severud vet å fortelle at dét er de ikke: Forfatterne har gjennomskuet meningen og konspirasjonen som ligger bak NPM-ordene. Disse ordene danner et språk som – i likhet med Orwells «Newspeak» – tilsikter å føre godtfolk bak lyset. Ord som i virkeligheten betyr det motsatte av hva som tilsyne-latende målbæres.

NPM er bokens hatobjekt nummer én. Som Morten Strøksnes sier i sitt forord: «La oss håpe at 2013 blir et enda dårligere år for NPM. Og at *Ordbok for underklassen* bidrar til det». For at leseren ikke skal være i tvil om forfatternes meninger, blir deres aversjon mot begreper som «lønnsomhet», «privatisering», «markedstenkning» og «nyliberalisme» gjentatt til det kjedsommelige.

Rett skal være rett: Også denne anmelder deler forfatterens syn om at «NPM-ideologien» (overgangen fra regelstyring til målstyring) ikke har vært av de glupeste grepene som norsk statsforvaltning har vært gjenstand for. Et totalkonsept som er meningsfylt og rasjonelt for en kommersiell bedrift som opererer i et marked (og for hvem *inntjening* er et *sine qua non*), er ikke nødvendigvis like anvendbar for en forvaltningsetat, hvis oppgave tvertom er å *bruke* ressurser (som

den i egenskap av monopolist får seg tildelt fra statskassen, med det formål å utføre oppgaver som er pålagt politisk). Et totalkonsept som også har inspirert til fremveksten av et byråkratispråk som stundom er til å få fnatt av, og som fortjener å henges ut til almen spott og spe. I utgangspunktet er det derfor lett å sympatisere med forfatterens ærend.

Her har Klyve og Severud funnet seg et beite med frodig tilfang av fjollete og latterlige ord og uttrykk, og følgelig med rike muligheter for spirituelle kommentarer og vittigheter så vel som pinlige blødmer, hensynsløs raljering og overstadig harselering.

Her blir det mest av det siste. Morsomhetene tværes ut. I tillegg til dokumenterte eksempler på jålete svada (så som «samhandlingkompetanse», «aldersadekvate ferdigheter» og «brukermedborgerskap») går forfatterne langt i å dikte opp usannsynlige uttrykk som de så kan gjøre seg lystig over (f.eks. «gåstedsanalyse», «kontrapassiv», «ondskapsgodhet», «opplevelsesunnfangelse» og «restboevne»). Kreativt, men knapt morsomt nok.

Boken bærer preg av å være et ideologisk agitasjonsskrift – hvilket forfatterne tilkjennevir at den faktisk også er. Det kan i og for seg være legitimt nok, men for å tjene en slik hensikt ville den stått seg på et mindre innslag av krampaktig ordspill-komikk. Når forfatterne lar seg henføre av sin egen retorikk, bærer det galt avsted. Strikken tøyes for langt. Bokens tone er dertil gjennomgående såpass angstbitersk og humørløs at *feelbad*-faktoren til tider kan legge en demper på leselysten.

Det faller undertiden i en bokanmelders lodd å fristes til å utbryte «Løp og kjøp!» Så ikke denne gang. •

